

# Digitala affärsmodeller - Revidering av AB 04 och ABT 06



# Digitala affärsmodeller:

Revidering av AB 04 och ABT 06

Bo Samuelsson, Svensk Byggtjänst

Med stöd från

**VINNOVA**  
Sveriges innovationsmyndighet

 **Energi**myndigheten

**FORMAS** 

Strategiska  
innovations-  
program

## Förord

Smart Built Environment är ett strategiskt innovationsprogram för hur samhällsbyggnadssektorn kan bidra till Sveriges resa mot att bli ett globalt föregångsland som realiserar de nya möjligheter som digitaliseringen för med sig. Smart Built Environment är ett av 17 strategiska innovationsprogram som har fått stöd inom ramen för Strategiska innovationsområden, en gemensam satsning mellan Vinnova, Energimyndigheten och Formas. Syftet med satsningen är att skapa förutsättningar för Sveriges internationella konkurrenskraft och bidra till hållbara lösningar på globala samhällsutmaningar.

Samhällsbyggnadssektorn är Sveriges enskilt största sektor som påverkar hela vår bebyggda miljö, men den är fragmenterad med många aktörer och processer. Att förändra samhällsbyggandet med digitaliseringen som drivkraft kräver därför samverkan mellan många olika aktörer. Smart Built Environment tar ett samlat grepp över de möjligheter som digitaliseringen innebär och blir en katalysator för spridningen av nya möjligheter och affärsmodeller.

### **Programmets mål är att till 2030 uppnå:**

- 40 % minskad miljöpåverkan i ett livscykelperspektiv för nybyggnad och renovering
- 33 % minskning av total tid från planering till färdigställande för nybyggnad och renovering
- 33 % minskning av de totala byggkostnaderna
- flera nya värdekedjor och affärsmodeller baserade på livscykelperspektiv, plattformar samt nya konstellationer av aktörer

I programmet samverkar programparter från näringsliv, kommuner, myndigheter, bransch- och intresseorganisationer, institut och akademi. Tillsammans nyttiggör vi den kunskap som tas fram i programmet.

Revidering av AB 04 och ABT 06 är ett av projekten som har genomförts i programmet. Det har letts av Svensk Byggtjänst.

Projektet syftar till en revidering av Allmänna bestämmelser för byggnads-, anläggnings- och installationsentreprenader (AB 04) och Allmänna bestämmelser för totalentreprenader avseende byggnads-, anläggnings- och installationsarbeten (ABT 06).

Stockholm, april 2020

# Innehållsförteckning

<b>1 RUBRIK 1</b>	FEL! BOKMÄRKET ÄR INTE DEFINIERAT.
1.1 RUBRIK 2	5
1.1.1 RUBRIK 3	<b>FEL! BOKMÄRKET ÄR INTE DEFINIERAT.</b>
<b>2 RUBRIK 1</b>	FEL! BOKMÄRKET ÄR INTE DEFINIERAT.
<b>3 RUBRIK 1</b>	FEL! BOKMÄRKET ÄR INTE DEFINIERAT.
<b>4 REFERENSER</b>	FEL! BOKMÄRKET ÄR INTE DEFINIERAT.

# 1 Projektet och arbetets bedrivande

BKK har inlett ett projekt avseende revidering av Allmänna bestämmelser för byggnads-, anläggnings- och installationsentreprenader AB 04 och Allmänna bestämmelser för totalentreprenader avseende byggnads-, anläggnings- och installationsarbeten ABT 06.

Projektets syfte är huvudsakligen att revidera och uppdatera byggbranschens Allmänna bestämmelser AB och ABT som ligger till grund för en övervägande del av de kontrakt som idag tecknas mellan byggherre/beställare och entreprenör, däremot inte mellan konsument och entreprenör.

Nuvarande allmänna bestämmelser har brukats av byggbranschen i mer än 10 år och under den tiden har ett antal domar avgjorts som pekar på att vissa delar i bestämmelserna kan behöva reformeras. Samtidigt har utvecklingen i byggsektorn också medverkat till att nya frågeställningar tillkommit som bör omfattas av standardavtalen. Avtalsinnehållet måste med jämna mellanrum anpassas till samtiden och förändringar inom byggsektorn. En förändring som har noterats och som måste bedömas och i förekommande fall omhändertas är användandet av s.k. digitala modeller av vilken BIM är en.

Beslut om att revidera AB 04 och ABT 06 togs i Byggnadets Kontraktskommitté (BKK) styrelse i juni 2015. Beslutet föregicks av en förstudie av en arbetsgrupp inom BKKs styrelse.

Huvudman för AB och ABT är Byggnadets Kontraktskommitté, BKK som är en partssammansatt ideell förening bestående av följande medlemmar: Trafikverket, Byggherrarna, Fastighetsägarna, Fortifikationsverket, HSB Riksförbund, Installatörsföretagen, Innovationsföretagen, Isoleringsfirmornas riksförening, Kylentreprenörernas förening, Luftfartsverket, Riksbyggen, Statens Fastighetsverk, Svensk Ventilation, SABO, Sveriges Byggindustrier, Sveriges Kommuner och Landsting.

Revideringsarbetet startade i april 2016 med en analysfas som i huvudsak bedrevs av arbetsgrupper inom BKK med hjälp av en oberoende juridisk sekreterare. Vidare tillsattes en projektledare från Svensk Byggtjänst. Analysfasen avslutades i maj 2018 och har sedan övergått i en revideringsfas som beräknas vara avslutad 2020. Därefter avses utkastet skickas på remiss. Revideringen är ett omfattande projekt och projektet går framåt. Det återstår dock (augusti 2019) ett antal frågor att lösa i revideringen innan nya standardavtal kan skickas ut på remiss.

Arbetet bedrivs i huvudsak i arbetsgrupper som representerar byggherrar, entreprenörer och konsulter, resultatet av deras arbete sammanfattas av den juridiska sekreteraren som bearbetat texten. Vissa frågor diskuteras i styrelsen och det är också styrelsen som fattar beslut.

I de diskussioner som hittills förevarit har parterna kommit fram till att avtalen i olika avseenden behöver kompletteras med bestämmelser om objektsbaserad digital information. Bland annat bestämmelser rörande rangordning, leverans, nyttjanderätt,

äganderätt, ansvar, begreppsdefinitioner med mera som kan komma att påverkas av en ökad användning av digital information. En tydlig hantering av objektsbaserad digital information i avtalen bedöms medföra färre tvister, ökad trygghet för avtalsparter, en ekonomiskt optimal hantering av BIM, en snabbare utveckling mot användande av BIM med de ekonomiska och andra fördelar som detta kan medföra för avtalsparter och samhället i stort.

Då BKKs styrelse som bedriver revideringsarbetet i huvudsak består av juridiskt kunniga personer har ett antal möten genomförts med branschföreträdare för BIM vid flera tillfällen för att öka förståelsen för hur objektsbaserad digital information i dag används i byggprojekt och hur de avtal som ligger till grund för byggprojekten är skrivna. Den juridiska sekreteraren har också haft möten med representanter från bland annat BIM Alliance. Under våren 2019 har en separat arbetsgrupp inom BKK bildats med ansvar för frågan, gruppen har fört konstruktiva diskussioner men har dock ännu inte avslutat sitt arbete med att ge ett slutligt förslag om hur och var i de Allmänna bestämmelserna som krav på objektsbaserad digital information ska infogas i bestämmelserna.

Arbetsgruppen har haft som utgångspunkt en SBUF-rapport (BIM- påverkan på affär och avtal, SBUF id:13133) samt den information som inhämtas under analys och revideringsarbetet. Man har dessutom tagit del av hur den danska motsvarigheten (AB 18) till Allmänna bestämmelser är utformad avseende objektsbaserad digital information.

## 2 Hittills sammanställda preliminära slutsatser utifrån ett övergripande perspektiv

Vissa grundförutsättningar behöver vara uppfyllda för att digitala modeller på ett bra sätt ska kunna användas i en AB/ABT-miljö. Till dessa hör till exempel spårbarhet, man behöver bland annat veta vilken version som utgjorde förfrågningsunderlag, även olika versioner under en anläggnings livslängd samt säkerställa "Rätt sak på rätt ställe" – tex gränsdragning mellan arbeten i olika fackområden.

Följande frågor har BKK bedömt åtminstone i något hänseende behöver regleras med avseende på BIM:

- Förtydliga att även en digital informationsmodell kan vara handling (begreppsbestämningar),
- Motstridigheter i en och samma handling eller mellan olika handlingar, rangordningsregler
- Klargöra vad kan och får information i modellen användas till såsom

- Digitala leveranser
- Hur hanteras så kallad överskottsinformation
- Ansvar för fel etc
- Behörighet, tillträde - insyn, rätt att ändra
- Hur ska ändringar hanteras
- Eventuella immaterialrättsliga frågor

#### Var och hur ska regleringen föras in?

- AB/ABT eller i administrativa föreskrifter AMA AF
- Särskilt avtal (förfrågningsunderlag etc / särskilda BIM-villkor) Allmänna utgångspunkter vid reglering av digitala modeller i AB/ABT: AB-perspektivet

## 3 Allmänna utgångspunkter vid reglering av digitala modeller i AB/ABT

### 3.1 AB-perspektivet

AB/ABT används för en mängd olika projekt som skiljer sig åt, inte sällan avsevärt, vad avser bland annat karaktär och storlek, vilket medför krav på att bestämmelserna är generellt hållna. AB/ABT revideras sällan. Det är angeläget att bestämmelserna i möjligaste mån kan användas för olika projekt inom bygg- och anläggningsbranschen med varierande komplexitet och svårighetsgrad och av alla beställare och entreprenörer.

### 3.2 BIM-perspektivet

En digital modell kan vara konstruerad på ett mycket stort antal olika sätt, variera stort vad gäller funktion och ställa olika krav på dess användare.

Digitala modellers funktion och utformning i "AB(T)-sektorn" kan väntas förändras väsentligt i framtiden. Det finns ett stort antal legala frågor (ansvar, behörighet, spårbarhet etc) att reglera avseende digitala modeller, och dessa påverkas av modellernas funktion och utformning – som alltså är under kontinuerlig utveckling.

## 4 Allmänna utgångspunkter vid reglering av BIM i AB/ABT: Övergripande kortfattad slutsats

BKK har under såväl analysfas som revideringsfas funnit att det finns skäl att såväl komplettera avtalen med tex nya begrepp och begreppsbestämningar, men även tillföra vissa nya bestämmelser mot bakgrund av nyttjandet av digitala modeller, BIM. Användandet av digitala modeller kommer att ske i stor utsträckning i framtiden och det är därför angeläget att standardavtalen också omhändertar detta nya arbetssätt. Det är en del av framtiden som är till nytta för branschens utveckling och bedöms bl.a öka tydligheten, öka effektiviteten och minska tvister. Det är förstås möjligt redan idag att använda standardavtalen vid dessa situationer, men BKK har alltså funnit att det finns skäl att tydliggöra vissa bestämmelser.

AB/ABT kan dock innehålla endast övergripande ramvillkor, som sätter ramarna för användning av digitala modeller och dess närmare reglering. Det stämmer överens med AB/ABTs struktur och reglering i övrigt och hindrar inte heller en snabb digital utveckling. Avtalen måste kunna användas under lång tid.

BKK har ännu inte avslutat sitt arbete med hanteringen av utformandet av bestämmelserna som avser digitala modeller, utan det kommer att ske under hösten 2019.





Eventuell logotext

"Dubbelklicka för att infoga logga"

Med stöd från



Strategiska  
innovations-  
program